

Bevriezing AOW-leeftijd op 66 jaar is doelmatig en alleszins rechtvaardig

Opinie | Harrie Verbon, emeritus hoogleraar Openbare Financiën

Rabo-econoom en onafhankelijk SER-lid Barbara Baarsma vindt de bevriezing van de AOW-leeftijd onbetaalbaar. Volgens haar moet eerder stoppen met werken alleen 'een allerlaatste terugvaloptie zijn, nadat alle middelen en mogelijkheden voor omscholing zijn uitgeput' (FD, 27 april). Deze twee beweringen zijn onwaar, dan wel onrealistisch.

Over de onbetaalbaarheid van de AOW worden nu al minstens een decennium mythes verteld door beleidsmakers, die niet op de empirische werkelijkheid zijn gebouwd. De te verwachten ontwikkeling van de bruto AOW-uitgaven hangt sterk samen met de gemaakte aannames over onder andere de arbeidsparticipatie en de aanpassing van de AOW-uitkeringen aan de productiviteitsgroei. Alleen als de toename van de arbeidsparticipatie beperkt is en de AOW-uitkeringen maximaal aan de productiviteitsgroei worden aangepast, zullen de bruto AOW-uitgaven als percentage van het nationaal inkomen sterk toenemen.

Dit is echter niet de realiteit geweest: de toename van de arbeidsparticipatie is de afgelopen decennia veel hoger geweest dan verwacht, terwijl de AOW-uitkeringen in de afgelopen dertig jaar bij de productiviteitsgroei zijn achtergebleven. Hierdoor zijn de

Geen baanbehoud

Rabo-econoom en onafhankelijk SER-lid Barbara Baarsma houdt er geen rekening mee dat een verhoging van de AOW-leeftijd de arbeidsmarktpositie van ouderen verzwakt

bruto AOW-uitgaven de afgelopen dertig jaar een steeds kleiner beslag op het nationaal inkomen gaan leggen. Er komt opnieuw een sterke toename in de arbeidsparticipatie aan, namelijk van ouderen die door het wegvallen van vervroegde uitredingsregelingen langer op de arbeidsmarkt blijven.

Dan moeten wel al die extra ouderen op de arbeidsmarkt hun baan behouden. Baarsma houdt er ook geen rekening mee dat een verhoging van de AOW-leeftijd de arbeidsmarktpositie van ouderen verzwakt.

In Nederland is de loonopbouw van werknemers zodanig dat het loon aanvankelijk te laag en later in de carrière te hoog is in vergelijking met de individuele productiviteit. Een belangrijk neveneffect van deze loonopbouw is dat de pensioenleeftijd aan een maximum gebonden moet zijn om het verschil tussen beloning en productiviteit van oudere werknemers voor de werkgever niet te groot te laten worden.

De snelle verhoging van de AOW-leeftijd heeft dit verschil echter sterk vergroot, waardoor oudere werknemers een te grote kostenpost zijn geworden. Dus

Kostenpost

Uit diverse enquêtes onder werkgevers dat zij oudere werknemers meer als een kostenpost zijn gaan zien

Volgen via mijn nieuws

- AOW + Volgen
- Arbeidsmarkt + Volgen
- Opinie + Volgen

- Advertentie*
- 21:42 Trump mogelijk later deze maand naar Israël
 - 20:30 Bedrijfsleven moet onbevangen houding van studenten beter benutten
 - 20:30 Stef Blok: Als oplossing voor brexitkosten uitblijft moet Nederland korting houden
 - 20:15 Klimaatadvies aan minister: zet in op CO₂ direct uit de lucht halen
- [Lees al het laatste nieuws](#)

gaan werkgevers oudere werknemers ontslaan, dan wel niet in dienst te nemen. Dit blijkt uit de werkloosheid onder oudere werknemers die hoger ligt dan bij jongere werknemers. Bovendien blijkt uit diverse enquêtes onder werkgevers dat zij oudere werknemers meer als een kostenpost zijn gaan zien.

Behalve dat de arbeidsmarktpositie van oudere werknemers is verzwakt, heeft de hogere AOW-leeftijd ook geleid tot problemen voor mensen in 'zware' beroepen. Vanaf het moment dat een daadwerkelijke verhoging van de AOW-leeftijd op de politieke agenda kwam, is de positie van werknemers met zware beroepen ter discussie gesteld. Tot op de dag van vandaag wordt er gevraagd om een speciale regeling voor de zware beroepen.

Zo pleitten vorig jaar zomer werkgevers uit de bouw- en metaalsector voor een lagere AOW-leeftijd voor sommige bouwvakkers. Dergelijke pleidooien stuiten meestal op praktische of principiële bezwaren, maar het probleem is daarmee niet verdwenen.

Veel mensen met zware beroepen blijken naarmate ze ouder worden in een arbeidsongeschiktheidsregeling terecht te komen, omdat het voor hen moeilijker geworden is de (hogere) AOW-leeftijd werkend te halen. Baarsma zet in op omscholing voor deze groep, zonder zich kennelijk af te vragen hoe realistisch dat is.

Ongeacht of mensen met zware beroepen tot de hogere AOW-leeftijd kunnen doorwerken, is een lagere AOW-leeftijd voor hen nog steeds te rechtvaardigen. Hun levensverwachting is relatief lager, zodat voor hen de verhoging van de AOW-leeftijd de waarde van de AOW in relatief sterkere mate verlaagt dan voor mensen met hogere inkomens en hogere levensverwachting.

Bovendien blijkt uit de cijfers dat mensen met een lagere levensverwachting (veelal met zware beroepen) juist later met pensioen kunnen gaan dan mensen met een hogere levensverwachting. De snelle verhoging van de AOW-leeftijd heeft dus ook tot een niet te rechtvaardigen verschil in profijt van de AOW geleid tussen mensen met lage inkomens en zware beroepen en mensen met hoge inkomens.

Het is dus alleszins te rechtvaardigen om de AOW-leeftijd te bevriezen, in ieder geval voor speciale groepen.

Harrie Verbon is emeritus hoogleraar Openbare Financiën aan de Universiteit van Tilburg.